

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 81, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 100 D. POLUGOD. 50 D.
ČETVRTGOD. 26 D. POJEDINI BROJ 2 D.

Nove metode

Statistika useljivanja u Palestinu pokazuje u zadnjim mjesecima znatan porast, a i inake vijesti iz Palestine pokazuju, da se prilike sredjuju i izgradjuju već stečene pozicije.

Kraj svih tih vidnih uspjeha u kolonizatornom radu ipak izgleda, kao da je u nama samima nastala neka duševna kriza, koja sapinje našu elastičnost, koja veže našu snagu i ne možemo, da se aklimatiziramo novome duhu, koji nas okružuje? Meri se u istini čini, kao da se dovoljno ne prilagodjujemo duhu vremena.

Na nama je da potpuno iskoristimo sve židovske energije, koje hoće da djeluju palestino-centrički. I ako mi tu maksimu primjenjujemo u Americi, tad nam je dužnost, da i na drugim dijelovima svijeta, a napose u Evropi inauguiramo skladnu saradnju svih Židova, kojima još nije zamrla čežnja za Erec Israelom. I baš u tome momentu kao da nam falu nužna gipkost, nužno prilagodjivanje novim prilikama.

Mi smo u Evropi prošli sve moguće borbe sa protivnicima cionističke misli i upoznali potpuno mentalitet naših protivnika. Mnogi su od tih protivnika međjutim revidirali svoje stajalište barem u pogledu palestinskoga naziranja, pa i ovi sada uviđaju, da Palestina za sve Židove predstavlja sklonište za toliko napačeno židovstvo. I k ovima treba da nadjemo put, jer i ovi predstavljaju energiju, koja bi se dala upotrijebiti u dobrobit naše zemlje. Ne će to biti lagana stvar, jer su mostovi izmedju nas već dugo prekinuti, a da bi se preko noći dali nanovo sagraditi. Međjutim i u tom pogledu dali bi se upornim radom postići uspjesi, koji bi u financijskom pogledu znatno olakšavali naš rad.

Proširenje Jewish Agency doprinijet će za cijelo u duševnom pogledu zbliženju svega židovstva, jer će sam kontakt u tom zastupstvu izmedju protivnih struja izgledjivati duševne opreke i svratiti pozornost svega židovstva ne na različitost naziranja, već na jednakost interesa oko podizanja domaje u Palestini.

Protivne struje ne će se u samoj upravi toliko pobijati, koliko će međjusobnim davanjem poštovanja unaprediti interes i volju oko saradnje na velikom obnovnom djelu.

Kakogod je cionizam svladao val asimilacije, tako mora da smogne snage, da svlada sebe i da putem kompromisa u korist obnovnoga djela makar iz protivničkih redova izvuče još one energije, koje hoće, da se aktiviraju u korist toga velikoga djela.

I mi živimo u Evropi, pa ne nasmažemo dovoljno gipkosti, da prema potrebama dana udesimo metodu svoga rada, već ostajemo kod starih svojih metoda ne htijući ni zašto oštupiti od postavljenih principa. I kako je Amerika baš u tom pogledu uprla prstom u

pogreške toga naziranja, to polako i ispaćena Evropa uviđja, da treba više voditi računa sa potrebama dana, već sa ustaljenim radnim principima.

Odbacimo i mi intrasigentnost i nadjimo novih metoda, koje će nas dovesti svim onima, kojima leži na srcu cilj biblijskog židovstva i koji hoće da s nama seradjuju na renesansnom djelu.

Zar će se time u ideološkom pogledu skršiti moć naše organizacije ili oslabiti duševna naša snaga? Saradnja u palestinskom djelu ne tangira našu jednovitost u organizaciji, jer svi mi znademo, da će naša organizacija i izvan obnovnoga rada imati još velikih zadataka kako u galutu, tako i u Palestini samoj.

Zar ćemo time napustiti rad oko osvješćivanja naše mladeži ili prestati buditi u njoj narodni ponos? Svi odgojni zadaci ostat će i nadalje prva briga našeg organizatornog djelovanja, ali bi značilo ne shvaćati prilike, kada bismo samo jednu energiju, jednu dobru volju odbili od obnovnog djela za volju negibivosti naših metoda u palestinskom radu.

U Americi nalazi se cionista uz bok asimilantu, kada se radi o obnovnom djelu, a u Evropi medju protivnim grupama još uvijek nema dodirnih, već samo odbojnih tendenca. Zar je takovo stanje za dugo održivo? Zar ne će u skoro primjer Amerike svladati te odbojne tendence i za volju obnovnog rada ujediniti sve židovstvo u zajedničku falangu oko izvorištenja cilja obnove?

Amerikanizam prodrijet će pomalo i u naša srca, pa ćemo služeći se tim novim metodama palestinskog rada u velike doprinijeti ozdravljenju židovstva. M. H.

Buduća organizacija poljoprivredne kolonizacije

Piše dr. Artur Rupplin.

(Nastavak.)

Bit će stoga u buduće potrebno, da se prema prijedlozima profesora Meada i prema metodama, koje se upotrebljavaju u Kaliforniji odijeli od cionističke organizacije demonstracije i instrukcije i pripoje pokusnoj stanici. Ovaj novi red trebalo bi uvesti već u slijedećoj budžetnoj godini. Pokusna stanica morat će osim stručnjaka za pojedine grane poljoprivrede, uzdržavati u dva najveća naseljenička rajona, u Emek-Jesreelu i Judeji »locale ovisore«, koji će informirati naseljenike u pitanjima, koja ne spadaju u kompetenciju specijalnih stručnjaka.

Pokusna će stanica, da udovolji ovoj svojoj zadaći instruiranja i demonstriranja, otvoriti pokraj dosadašnjeg odjeljenja za istraživanje, posebno odjeljenje za »extension«, ko-

jem će na čelu stajati agronom sa dugogodišnjom palestinskom praksom. Svi stručnjaci, zaposleni u ovom odjeljenju bit će u stalnom kontaktu s odjeljenjem za znansteno istraživanje te će tako uvijek biti informirani o najnovijem stanju istraživanja u njihovoj specijalnoj struci. Važnost ovog odjeljenja za instruiranje naseljenika, još je veća u Palestini već u drugim zemljama, jer naši naseljenici u većini slučajeva nisu poljoprivredno školovani, pa tek u Palestini treba da steknu potrebno znanje. Osim toga stoji palestinska poljoprivreda tehnički na veoma niskom nivou. Mnogi važni problemi još nisu riješeni.

Druga jedna promjena treba da se provede u kolonizacionom departementu cionističke organizacije. Poljoprivredna kolonizacija, sama po sebi tako je veliko područje rada i zahtjeva tolike svote i tolikog stručnog znanja, da je teško posvetiti joj u okviru cionističke egzekutive, koja se bavi tolikim heterogenim radovima, dovoljno pažnje. Stoga je potrebno, da se poljoprivredna kolonizacija odijeli od egzekutive i da se u ovu svrhu osnuje posebna institucija (naravno pod kontrolom egzekutive). Na XIII. kongresu stvoren je na moj prijedlog zaključak, da se osnuje poseban kolonizacioni fond, koji bi bio instrument poljoprivredne kolonizacije. Osim ovog općenitog razloga, govori za osnutak tog fonda još i ovo:

1. Sudbina naše poljoprivredne kolonizacije ovisi o tome, hoće li nam u kratko vrijeme uspjeti, da naše naseljenike gospodarski učinimo neovisnima i to tako, da ne će sami uzdržavati sebe, već i u toku od 30-40 godina otplatiti sve dugove sa kamatima. Do danas se još nije otplaćivalo, jer je naša kolonizacija, koja je započela tek pred rat, mnogo trpila od rata i jer novoosnovana naselja postoje tek 3-4 godine. U prvim godinama naseljenici ne mogu otplaćivati, pa im se stoga u cijelome svijetu odobrava nekoliko godina, u kojima su slobodni. No skoro će doći vrijeme, kada ćemo morati zahtijevati prve rate. To će biti teško, jer poljoprivreda ne će u dogledno vrijeme odbacivati veće prihode. Bit će tim teže naseljenike priviknuti na otplaćivanje, što je kreditor administrativna oblast kao cionistička egzekutiva. Cionistička egzekutiva izdaje veliki dio svojih sredstava za takve svrhe, kod kojih se ne može računati na povraćanje (školsvo, njega bolesnika, imigracija itd.). Time naseljenici dobivaju predodžbu, da su sva sredstva iz blagajne cionističke egzekutive davana a fond perdu. Ako ali davanje sredstava za poljoprivrednu kolonizaciju odijelimo od egzekutive i prenesemo na posebni kolonizacioni fond, tak će naseljenik unapred znati, da pružene zajimove mora otplatiti. Okolnost, koju je prof. Mead opravdano toliko kritikovao, da naime sa naseljenicima nisu sklop-

ljeni ugovori, valjda ne bi postojala, da je pružanje zajmova i sklapanje ugovora bila zadaća posebnog kolonizacionog fonda.

2. Drugi jedan razlog, koji govori za što skoriji osnutak kolonizacionog fonda je taj, jer ćemo na taj način imati u dogledno vrijeme izgleda, da dobijemo sredstva ne samo od Keren Hajesoda, već i putem kredita. Ukupna vrijednost poljoprivrednih naselja za koje je cionistička organizacija odnosno Keren Hajesod dao sredstva, iznaša pola milijuna funti. Ako sada Keren Hajesod osnuje posebni kolonizacioni fond i na njega prenese posjed svih ovih poljoprivrednih dobara, znači to, da će ovaj kolonizacioni fond već iz početka biti snabdjeven velikim aktivumom. Kad na temelju ugovora, budu u blagajnu kolonizacionog fonda počeli prihvatiti s početka male, a kasnije sve veće svote kao otplate naseljenika, onda će fond imati mogućnosti, da uzme zajmove, koji će se isplaćivati vlastitim prihodima kolonizacionog fonda. Što će veći biti prihodi kolonizacionog fonda, to će veća biti mogućnost kredita. U smjeru, kojime će napredovati palestinska poljoprivreda i time naseljenici imati mogućnost, da otplate svoje dugove, poljoprivreda će promijeniti svoj dosadašnji sistem, po kojemu dobiva svoja sredstva od Keren Hajesoda, pa će ih dobivati redovitim putem kredita. Postignuće toga cilja je tim poželjnije, što ne znamo, kako ćemo dugo još dobivati od Keren Hajesoda ogromne svote, koje su nam potrebne za poljoprivrednu kolonizaciju. Već posljednje godine pokazuju, da sredstva koja Keren Hajesod može da stavi na raspolaganje poljoprivrednoj kolonizaciji, ne mogu da pokrivaju potrebe napredujuće poljoprivredne kolonizacije.

Organizacija kolonizacionog fonda bila bi najbolja, kad bi ga osnovao Keren Hajesod, a bio bi registrovan kao posebna institucija. Na čelu treba da stoji direktorij od 3 do 7 lica koje će imenovati cionistička egzekutiva, a imat će i jednog poslovnog ravnatelja. U djelokrug direktorija će spadati:

a) da se dijeli zemljište naseljenicima i to u sporazumu sa Keren Kajemetom u koliko se radi o njegovom zemljištu;

b) amelioracija zemljišta, u koliko ne spada u djelokrug Keren Kajemeta;

c) Ustanovljenje gospodarskog plana u nekim naseljima;

d) Davanje zajmova naseljenicima;

e) Sklapanje ugovora sa naseljenicima;

f) Briga, da se obveze ustanovljene u ugovorima održe sa strane naseljenika.

Kolonizacionom fonda treba da budu podređeni jedan agrikulturni advisor i jedan legal advisor (poljoprivredni i pravni savjetnik). Kolonizacioni fond morat će prije osnutka novih naseobina zatražiti stručno mišljenje poljoprivredne pokusne stanice u svim važnim pitanjima. Time će biti dana sigurnost, da će kod osnivanja svi problemi biti ispitani po stručnjacima.

Poljoprivredno vijeće (vaad haklaut) treba da kao savjetodavni organ direktorija postoji i dalje. Treba da bude sastavljen od praktičnih gospodara i time da daje garanciju, da će direktorij biti u stalnome kontaktu sa naseljenicima.

Palestinska je poljoprivreda bez sumnje u posljednjim godinama znatno napredovala. Uspjelo je naći gospodarske forme, koje odgovaraju osebinama Palestine i naseljenika. No mnogo još treba da se učini, a da se

uzmogne kazati, da je problem riješen. Predležća reorganizacija značila bi svakako napredak i imala bi za posljedicu dobro i brzo razvijanje kolonizacije.

O židovskom pitanju

Th. G. Masaryk.

Za Marxa je židovsko pitanje bilo posve naravno jedan problem.

Već od prošloga decenija bavi se njemačka literatura i žurnalistika ovom stvari.

Upravo ovome pitanju nije moglo ni da izbjegne stoljeće humanitetske filosofije i osvještavanja, stoljeće čovječanskih prava. Nije u Njemačkoj Lessing uzalud napisao svoga Natana. U duhu ovoga idealnog Židova započeo je Mendelsohn, i sam Židov i Lessingov učenik, da radi o emancipaciji Židova i — kršćana. Plod je njegova djelovanja — kako to Scherer veli — da su njemački Židovi postali Nijemci.

Naročito je u Berlinu kapitalizam ojačao uljecaj Židova kada je to zakon Fridrichov dopustio — i uskoro su kazališta, literarni saloni te žurnalistika stvorili kompromis sa židovskom buržoazijom. U tome je stoljeću i Heine direktno i indirektno nasjekao židovsko pitanje.

Pokraj filozofije i literature prouzrokuje i politički i gospodarski razvoj, da je židovsko pitanje predmet stalne dnevne razmišljanja.

U isto vrijeme (sredinom četrdesetih godina, kada je kod nas poveo Nebelsky diskusiju o židovskom pitanju (pod njemačkim uljecajem kritički su taj predmet promatrali Hegelijanci u Njemačkoj. Stirner se bavi Židovima a naročito B. Bauer obrađuje njihovu emancipaciju. Na njegovim izvodima nastavlja Marx*)

Marxov članak je jedan veoma važan doprinos u ovoj stvari, on osvjetljuje i Marxove političke i religiozne ideje.

Marx veli, da se Bauer vara, ako u židovskom pitanju vidi jedno religiozno i nacionalno pitanje, gdje je u zbilji to samo jedno gospodarsko pitanje. Bauer naime traži, da se Židovi isto tako kao i kršćani emancipiraju od religije, tek onda će se obojica kao ljudi razumjeti i na znanstvenom polju ujediniti — znanost će ih složiti. U političkom smislu traži Bauer, kako je to već Mendelsohn tražio, potpunu rastavu države od religije, da država postane posvema slobodna od religije i da država sama naravno bude slobodna, demokratska...

Sama po sebi su Marxova mišljenja u židovskom pitanju malo originalna i nijesu ništa drugo već zaoštreni izvodi Feuerbachovi o egoističnom monoteizmu Židova. Pa i Bauer donša u kalupu Feuerbachovom jednu karakteristiku Židova.

Ja ne vjerujem, da Marxovi izvodi mogu da osvjedoče. Iskreno rečeno, oni su pametniji, već što bi za istinsko riješenje toga pitanja bilo potrebno; u židovstvu vidjeti vrhunac kršćanstva — to ipak ne ide; dokazati, da se je kršćanstvo opet povratilo u židovstvo! To je hegelijanska igra sa nega-

cijom negacije, ali ispravno nije ni u kojem slučaju.

Zar prije kršćanstva nije bilo Židova?

Zato, pa kad bi to i istina bila, da su si kršćani odgojili svoje Židove, bilo bi to samo do nekoje mjere istinito.

Marx ne će da u židovskom pitanju vidi nacionalnu stranu, rasnu stranu — a ipak se ta strana u tom pitanju nalazi, Židovi su jedan posebni narod i ako su izgubili svoj živi jezik. No sam jezik nije nikako etnografsko obilježje nacije.

Marx uopće krivo presudjuje religiozno pitanje zato i ne razumije ovu stranu židovskog pitanja. No de facto je to i religiozno pitanje i ako po različnosti zemalja u različnoj mjeri. Jer za sigurno nije ortodoksn galički i ruski Židov niti Spinoza niti Mendelsohn.

Ideja Bauera, da Židov danas predstavlja niži stepen razvilka, sadržaje mnogo istine i baš zato je vrijedno zamisliti, da li Židov i kako može da usluži u stadij nadkršćanstva i ako nije prošao kršćanski stadij. Baueru bi se moglo odgovoriti, da veliki dio Židova učestvuje pri sveopćem razvilku, no da to ne vrijedi za sve Židove.

U tome, i baš upravo u tome škodi Marx materijalizmu. U svojoj materijalističkoj jednostranosti reducira židovstvo do egoizma. Zaista se ne može kazati, da su Židovi organ sveopće škrtosti; i u tom leži dobar dio istine.

Marx je nedostavno karakterizovao svojstva Židova i zato ne razlikuje kod njih dobre od loših strana karaktera. I zato se njegov sud o Židovima mnogo ne razlikuje od toga kako ih Stirner osuđuje. Sigurno je, da židovski narod ne karakterizuju samo kramari, već i Jeremije, Hiobi, Spinoze i — Knisi.

Marx nije prišao židovskom problemu niti sa strane historijske, niti sa sveopće — kulturne strane. Recepcija ne samo Židova već u glavnom staroga zavjela zaista je važan fakt. Marx ima pravo ali samo donekle, kad veli, da su se kršćani požidovjeli, no to im nije samo bilo na štetu, već i na korist; reformacija je u dostatnoj mjeri bila recepcija staroga zavjela i židovstva i — ja to opetujem — ona je bila od koristi modernim narodima.

Ja naravno ne mislim na to, da je potrebno, da se cijelo židovstvo recipira. U toj stvari je to isto tako, kao sa recepcijom rimskog prava i klasične kulture — treba da se nužni i dobri dio recipira i radi se jedino o tome, da se vlastiti dio sa onim recipiranim stopi u jednu živu sintezu, koja će biti sposobna da stvara. O tome se radi — a od toga smo danas još jako daleko.

Taj rad treba da poduzmu naravno i Židovi, kao i kršćani.

Sama naravno, takovo riješenje nije ni materijalistički ni reakcionarni antisemitizam, a nije niti socijalistički antisemitizam kao ni filosemitizam. Marxova formula ovdje nikako ne zadovoljava, jer ona ovdje de facto prikazuje obilaženje samoga pitanja; Marxova formula ne zadovoljava ni same marxiste — barem kako sam ja opazio, da Bernstein okrivljuje Baxa zbog antisemitizma.

Marx, uostalom, na jednom mjestu protiv Bauera lijepo tumači, da Židov čezne za sveopće-čovječanskom emancipacijom u onome momentu, čim spozna ništetnost svojega smisla za praktičnost.

Dio takova rada za preporod opažam ja u cionizmu. Ja pod ovim ne mislim iselenje

*) Članak »K židovskom pitanju u njemačko-francuskim godišnjacima« (1844.) i onda u knjizi »Sveta obitelj« (1845.). »Neue Rheinische Zeitung« u istom smislu nastavlja. Marx piše recenzije o Bauerovoj »Die Judenfrage« (1843.) i o »Sposobnosti današnjih Židova i kršćana, da se oslobode« (1843.).

u Palestinu — Židovi mogu mirne duše tamo da ostanu, gdje se nalaze, ali oni mora da uvide, da njihovo moralno stanovište mora da se podvrgne jednoj reformi. Izgovori na kršćanstvo nijesu dostatni — to je tek jedan izgovor. Današnjim Židovima manjka samospoznaja proroka, a zapreka je i čudnovati objektivizam, koji se i u Marxa nalazi kao nacionalno nasljedstvo. Usljed bojazni pred majoritetom ne ufaju se Židovi da pogledaju dublje u svoju savjest; istina je da su kršćani tu sukrovci, ali samo sukrovci, Židovi, i to je njihova glavna pogreška, previše su sa sobom zadovoljni.

Pristajanje Židova k socijalizmu je razumljivo — njihov revolucionarni karakter od koristi je svima društveno i politički politačenima. U Njemačkoj je već Heine pisao za proletarijat i hvalio njegov revolucionizam, Lassalle i Marx postadoše njemački vođe, a sada već i vođe cjelokupnog socijalizma. To je čudnovata suglasnost objektivizma na obim stranama — no Marxizam nije nikakovo rješenje židovskog pitanja.

Izvešće palestinske Egzekutive

Palestinska Egzekutiva izdala je izvešće o upotrebi novaca Keren Hajesoda u Erec Israelu za mjesec septembar 1924., iz kojega vadimo slijedeće:

Egzekutiva primila je na tekući budžet L. Eg. 31.262.74, te je utrošila za:

Školstvo: 5000 L. eg. na redovite mjesečne izdatke, a podjedno je podmiren jedan dio duga na učiteljskim plaćama, tako da departement duguje učiteljima još 4000 L. Eg. Godišnji izdaci za školstvo iznašaju 60,607.81 L. Eg.

Kolonizacija: Kao obično u septembru nisu započeli novi radovi. Nakon dovršenja želje koloniste su zaposleni nužnim poljoprivrednim pripravama za narednu sezonu.

Kolonizacioni departement izradio je novi budžet, pa je poljoprivredno vijeće, koje se sastoji iz zastupnika starih kolonija i kvucot, raspravljalo u smislu zaključka sjednice Akcionoga Odbora o konsolidiranju kolonija i kvucot i o problemima, koji su time u vezi. Nakon dugih rasprava izrađen je plan o primjeni metoda i nužnih fondova, koje će omogućiti, da kolonije postanu samostalne. U godini 5685. imaju se konsolidirati ove naseobine: Kfar Nahalal, Kfar Jeheskiel, Daganja i Geva.

Želva duhana završena je koncem septembra. Galilejski farmeri pravovremeno su prodali svoju želvu, te su s rezultatom vrlo zadovoljni. Radovi u industriji duhana bit će sad prekinuti, ali će se ipak na početku kišne periode morat započeti s pakiranjem duhana, te će od decembra do marta biti time zaposleno oko 1000 radnika.

Ukupni izdaci kolonizacionog departementa iznašaju do konca septembra L. Eg. 113.955.

Imigracija: Imigracioni departement izdao je 34.568.65 L. Eg., dakle za 4,568.65. Eg više no što je budžetom votirano. Ovaj višak izdatka rezultira od povećane imigracije. Od 1. juna do konca septembra došlo je u zemlju preko 8000 imigranata, što je naravno povećalo izdatke. U mjesecu septembru došlo je 2009 useljenika, 547 turistu i 194 starosjedioca u Erec Israeil, ukupno 2750 osoba. Od toga je bilo 1075 muževa, 780 žena i 701 dijete. Obitelji bilo je 483; Aškenaza 1211 i 645 Sefarda. Do zemljama bilo je iz Poljske

1056, Rusije 376, Mezopotamije 333, Litavske 175, Grčke 150, Bugarske 95, Amerike 86 i Rumunjske 76.

Javni radovi: Izdaci ovoga departementa postigli su s investicijama u mjesecu septembru od 3545.86. Eg ukupnu visinu od 31052. Eg. Departement podijelio je ove zajmove za oporavište u Moci 210.19. Eg; mizrahističkoj radničkoj organizaciji 200 L. Eg. Oporavište vrlo je lijepa zgrada, što ju je sagradila radnička organizacija u blizini kolonije Mece. Ukupni troškovi ove gradnje iznosili su 9100 L. Eg koji je iznos namakla radnička organizacija Cijonistička Egzekutiva učestvovala je s 1244.62 L. Eg, koji je iznos ostavio pok. David Papkin iz Bukawoya u Južnoj Africi za podignuće javne zgrade u Jerusolimu ili njegovoj okolici. Daljnji zajam od 500 eg. L, koji je pokriven budžetom osiguranjem bolesničke blagajne, dozvoljen je za gradnju jedne ceste i jedne cisterne u blizini sanatorija, kod čega će biti zaposleno 50 radnika kroz četiri mjeseca.

Položaj na radnom tržištu u glavnome zadovoljava. U Tel Avivu gotovo i nema nezaposlenih. Izgledi za zimu nisu nepovoljni, jer će vjerojatno gradjevna djelatnost potrajati i preko cijele zime.

Gradsko poglavarstvo u Tel Avivu voltalo je veće iznose za gradnju novih i popravak starih cesta. S radovima započel će se doskora.

Položaj u Jerusolimu nije tako povoljan kao u Tel Avivu. Ima oveci broj nezaposlenih, ali ima izgleda, da će doskora započeti gradnjom ceste u četvrti Rehavija. Gradnja stajat će 1400 L. E, pa će departement dati zajam od 700 L. E.

U Hajfi ima 200 nezaposlenih, koji su se vratili iz plantaža duhana. Za njih će se naći rada u rumunjskoj ahuzi »Sir Herbert Samuel« na Karmelu. Departement dozvolio je zajam od 2000 L. E za ove gradnje.

Položaj u kolonijama je normalan, ali radni su uvijek dosta nepovoljni; nadnice su razmjerno niske, česlo jedva 10—12 pijasira po danu. Rada imade za sve one, koji su dosad radili, a njihov broj iznaša 2700. Napadna je pojava, da se radnici iz manjih kolonija koncentriraju u velikim kolonijama, naročito u Rehobothu, Rišon je Cijonu, Petah Tikvi, Hederi, Zihron Jakovu i Jabnielu. U Petah Tikvi zaposleno je 800—900, u Hederi 300 i u Jabnielu 300 radnika. Jedan dio radnika, koji je dosad bio zaposlen u industriji duhana, radić će na gradnji ceste u donjoj Galileji.

Trgovina i industrija: Departement izdao je u mjesecu septembru 70.79 L. Eg, te je dosad od budžeta od 8000 L. E., utrošio 6,964.55 L. E.

U Tel Aviv stigao je iz Beča g. Delfiner, koji će ovdje graditi tvornicu svile, te će u nju investirati kapital od 30.000 L. E. U tu je svrhu kupio od vlade posredstvom gradske općine u Tel Avivu 10 dunuma zemljišta. Tvornica, producirat će sve vrste svile, a zaposlit će u početku 60 radnika.

Od novih manjih poduzeća spominjemo tvornicu sanduka dječjih kolica i pletene robe.

Daljnji izdaci departementa bili su:

za javno zdravstvo (Hadasa)	L. E 2524.63
poljoprivredna pokusna stanica	337.02
posebni izdaci	158.76
sveučilišna biblioteka	125.—
tehnikum u Hajfi	229.50

Mizrehi organizacija	980.—
britska državna izložba	329.93
sveučilište u Jerusolimu	294.86
troškovi administracije	1458.05

Iz židovskog i cijonističkog svijeta

Max Hickl. U Beču je 24. o. mj. umro poznati izdavač »Jüdischer Volkskalender«-a i brnskog lista »Die Jüdische Volksstimme«. Pokojnik bio je među prvim pristašama Herzla i vrijedan čedan pobornik našeg pokreta.

K smrti Edwina S. Montagua. Kako smo javili, umro je 16. o. mj. bivši ministar za Indiju, Edwin Samuel Montagu u dobi od 45 godina. On je bio brat lorda Swaythlinga i drugi sin prvog lorda Swaythlinga, koji je kod Židova cijeloga svijeta poznat pod imenom Sir Samuel Montagu. Njegov sin Edwin djelovao je u liberalnoj stranci od god. 1906., pa je bio parlamentarni sekretar Asquita. 1910. imenovan je državnim sekretarom za Indiju. 1914. postao je državni sekretar financija i 1916. član kabineta kao kancelar od Lancastera. Poslije je postao nasljednik Lloyd Georga kao ministar municije. 1917. bio je opet državni sekretar za Indiju. Kao takav on je uveo reforme u indijskoj politici, pa se 1922. povukao, kad je na vlastitu odgovornost objelodanio brzojav lorda Readinga (Sir Rufus Isaacs), podkralja Indije, u kojem je ovaj zagovarao reviziju ugovora od Sevrea u korist Turske, da time predobije indijske muslimane.

1915. oženio je Montagu kćerku lorda Sheffielda, koja je za vrijeme rata energično istupila protiv rekrutiranja ruskih Židova u Engleskoj. Montagu je bratić Herbert Samuela.

Slijedeća sjednica Saveza Naroda. 9. decembra sastat će se u Rimu Vijeće Saveza Naroda. Navodno će na dnevnom redu biti i izvještaj mandatarne komisije. Dr. Weizman otići će kao predsjednik Jewish Agency u Rim. Jewish Agency je zaključila, da u Ženevi uzdržaje stalno zastupstvo, da bude u kontaktu sa Savezom Naroda.

Putovanje Davida Browna u Palestinu. Mr. David Brown, upravitelj Joint-akcija i lanjske kampanje Keren Hajesoda u Americi, najsposobniji stručnjak agitacije i »drive«, putuje ovih dana u Palestinu, da prouči tamošnje prilike i mogućnosti.

Namjeravani izlet poljskih poslanika u Sejmu. Kako javlja »Najer Hajnt«, priredit će se u narednom proljeću izlet židovskih poslanika u poljsko-me Sejmu u Palestinu. Navodno će se priključiti i mnogo poljskih poslanika iz sviju stranaka, da prouče prilike u Palestini, što je u uskoj vezi sa riješenjem židovskog pitanja u Poljskoj.

Specifikacija prihoda Keren Hajesoda u mjesecu oktobru.

1. Sjedinjene Države Amerike	LE 21.310. 1
2. Argentina	3.500.—
3. Južna Afrika	3.005.—
4. Pojedini prinosi	2.606. 8
5. Poljska	1.892. 9
6. Kina	711.14
7. Litavska	600.—
8. Belgija	401. 2
9. Čehoslovačka	400.—
10. Austrija	375.10
11. Letavska	297.11
12. Jugoslavija	243.15
13. Bugarska	200.—
14. Bukovina	135.17
15. Elsas-Lotaringija	80. 9
16. Palestina	78.11
17. Danzig	50.10
18. Holandija	48.13
19. Grčka	37.17
20. Transsylvanija	19.10
21. Mesopotamija	13.—
22. Anonimni prinos	5.—
23. Madarska	4. 3

Svega LE 36.017. 7

Ukupni primici Keren Hajesoda iznašaju 31. oktobra 1924. LE 1,556.414.17.

Keren Hajesod u Americi. Prema izvještaju Keren Hajesod-biroa u Americi, uspjelo je, da se za ovogodišnju KH kampanju predobije veliki broj domaćih najvidjenijih ličnosti, pa bi kampanja

uspješa i u slučaju, da ne sudjeluje nijedan od vodja naše organizacije.

U Bostonu i Connecticutu održane su K. H. konferencije, na kojima su dogovoreni planovi za ovogodišnju kampanju. Na jednoj konferenciji u New London zaključeno je u rajonu Sud-New-England do 1. jula namaknuti 175.000 dolara. Louisville stvorio je odbor, koji će namaknuti 25.000 dolara.

Miss Szold, koja sada radi za Hadasu u Pittsburghu, pa će govoriti prigodom otvorenja drive KH i u Louisville i Cincinnati.

Novi predsjednik njemačke lože Bne Brit. Na zasjedanju velike lože njemačkog distrikta reda U. O. B. B. izabran je na mjesto predsjednika, tajnog savjetnika Timendorfa, koji nakon 25-godišnjeg djelovanja odstupa, berlinski rabin i predsjednik njemačkog saveza rabina, dr. Leo Bäck. Dr. Bäck, koji je docent visoke škole za židovske znanosti i stvorio sebi glas znanstvenim radovima, spada među vodeće ličnosti Keren Hajesoda u Njemačkoj.

Kraći vodič za turiste kroz Palestinu. Centrala KH za Njemačku izdala je kratki vodič za turiste kroz Palestinu. Malj i čedni svezak informira o putevima, nabavi vizuma, historijatu zemlje i židovskoj kolonizaciji, kao i o najznamenitijim stvarima i zaključuje sa pregledom o sadašnjem djelovanju KH u Palestini.

Mussolini za prava katolika u Palestini. Katolička Unija za Sveta Mjesta upravila je Mussoliniju rezoluciju, u kojoj raspravlja o pitanju Palestine i cionizmu. Mussolini naložio je prefektu napuljske provincije, koji je član unije, da uvjeri uniju, da će vlada najvećom pažnjom zastupati interese katolika u Palestini.

Prvi haluci iz Beča u Palestini. Ovih dana putuje prvih 130 haluca iz Beča u Palestinu. Svi su sinovi uglednih bečkih porodica, koji će dijelom raditi u poljoprivredi, dijelom u zanatima i tehnicima.

Preseljenje cionističkih centralnih institucija. Prema izjavama g. Lipskog u Jerusolimu preselit će se glavni ured Keren Hajesoda u Palestinu još prije sljedećeg kongresa. Financijsko i gospodarsko vijeće već se preselilo.

Dra. Buchmila put u Egipt. Dr. Josua Buchmil stari cionistički borac i saradnik Theodora Herzla otišao je po nalogu Keren Hajesoda u Egipt, da tamo započne kampanju.

Oporuka za Keren Kašem. Sa oktobarskim prihodima Keren Kašemeta unišilo je L. 1.800 iz oporuke Joela Levia u Engleskoj. Sada se nastoji, da se imućne prijatelje Palestine sklone, da se kod sastavljanja svojih oporuka sjete Palestine.

Keren Kašemet u Poljskoj. Prema prvim vijestima iz Varšave, donijela je akcija, koja je tamo u prisuću Usiškina provedena za vrijeme blagdana, rezultat od L. 5000.— Iz Bukovine se javlja, da su se od posjeta Usiškina podvostručili prihodi KKL.

Iz Palestine

Nasljednik Sir Herbert Samuela. Navodno će Sir Herbert Samuel, vrhovnog komesara u Palestini u službi naslijediti general Sir George Fletcher.

Louis Lipsky u Palestini. Nakon 14-dnevnog boravka u Palestini otputovao je g. Louis Lipsky, predsjednik američanske cionističke organizacije u London. Tokom jednog tjedna posjetio je razne dijelove zemlje u pratnji dra. Ruppina i Sprinzaka. U Hajfi bio mu je pripremljen doček, kod kojeg su sudjelovali predstavnici općine i ostalih židovskih organizacija. U Tel Avivu bila je večera kod načelnika Dizengoffa.

G. Lipsky posjetio je osim nekih starih kolonija i sva naselja na zemljištu KKL. Napredak u Palestini silno je djelovao na g. Lipskoga. U gradovima pogledao je industrijalna poduzeća i u Jerusolimu je imao dogovor sa egzekutivom. Isti dan je bio gostom kod High Commissionera Herbert Samuela. S njime je bio pozvan i Judge Bernard Rosenblatt.

Zastupnicima štampe izjavio je g. Lipsky sljedeće: Cionistička egzekutiva pripravlja sada jednu akciju, koja će omogućiti imigraciju od 10 do 11.000 useljenika, koji su zaostali u evropskim lukama, jer ih američka vlada nije pustila onamo.

Nadalje je rekao, da je u tom smislu brzojavio Louis Marshalu u New York, predsjedniku pomoćnog odbora za emigrante, koji je konstituiran sa svrhom da namakne novaca za one emigrante, koji uslijed ograničene kvote nisu mogli u Ameriku. Ova je odbor zaključio, da namakne ½ milijuna dolara u ovu svrhu i da se pomogne naseljavanju u Palestini. Osim toga je izjavio g. Lipsky, da egzekutiva namjerava osnovati posebnu organizaciju u Palestini, koja će imati zadaću, da potpomaže useljivanje židovskog srednjeg staleža.

Izjave majora Ormsby Gore-a o Palestini. Novoimenovani državni podsekretar za kolonije, major Ormsby Gore, koji se nalazi u Africi kao član britske političke misije, izjavio je dopisniku »Zionist Record« u Johannesburgu, da je situacija u Palestini dobra. Treba imati strpljenja i ne smije se prenatgiti, jer bi to moglo dovesti do političkih nesuglasica. Treba uzeti u obzir, i to, da se građane ne može kretom ruke pretvoriti u seljake. Istom potomci sadašnjih naseljenika bit će pravi farmeri. Na pitanje, na temelju čega neki engleski činovnici u palestinskoj administraciji nemaju simpatije za cionistička nastojanja, odgovorio je Ormsby Gore, da je to razumljivo, jer su ovi činovnici dugogodišnjom službom u Egiptu i Sudanu navikli, da ova pitanja gledaju kroz arapske naočale. Oni smatraju Arape nekulturnim i nazadnjačkim elementom kojeg inteligentni Židovi izrabljuju, pa su spremni slabije potpomoći. Osim toga drže, da su židovski naseljenici protukršćanski raspoloženi. No vremenom će i to nestati. Na koncu je izjavio Ormsby Gore, da je hebrejski jezik u sefardskom izgovoru krasan jezik i da ne sumnja, da će Palestina vremenom zadobiti duševni utjecaj na Židove u dijaspori.

Ujedinjenje arapskih stranaka. Palestinsko-arapska narodna stranka i palestinska zemljoradnička stranka započele su oficijelnim pregovorima sa kršćansko-arapskim kongresom u Palestini (anti cion. stranka), koje idu za time, da se sve tri stranke ujedine u jednu. Poticaj za to dao je Jamal el Hussein, tajnik palest. arapske egzekutive. Službeni organ ove stranke »Palestin« piše, da različno mnijenje ne treba da bude zapreka, da se stvori zajednička organizacija. Jedna zemlja može da ima više političkih stranaka, ali samo jedan parlament i jednu vladu. Ako se na 7. kongresu ujedine ove 3 stranke, to će najveća stranka uz privolu ostalih imati vlast i moći će istupiti kao predstavnik cijelog arapskog pučanstva u zemlji. I drugi arapski listovi izjavili su se za ujedinjenje.

General Weygand u Palestini. I. T. A. javlja: Prilikom posjeta francuskog vrhovnog komesara u Siriji i Libanonu, generala Weyganda u Jerusolimu, bio je cijeli skup pitanja mandata srednjeg Orijenta, predmet opširne diskusije. 16. novembra bila su vijećanja između vrhovnih komesara generala Weyganda i Herberta Samuela sa ciljem, da se odstrane sve poteškoće, koje još postoje između uprava obiju velesila i stvori sistem za saradnju. Naročito treba da se stane na put raznim čarkanjima na granici i treba da se ostvare bolja prometna sredstva iz jedne zemlje u drugu. U vijećanjima imalo je arapsko pitanje, naročito obzirom na borbe u Hedžasu, pad kralja Husejina i položaj sultana Ibn Sauda, veliku ulogu. Vijećalo se i o gradnji željeznice Hajfa-Beirut i regulaciji granice Kineretskog jezera u Galileji, prema kojoj bi cijelo jezero pripalo Palestini.

U vladinoj palači priredjen je službeni diner. Herbert Samuel kao i gen. Weygand držali su tom prilikom govore. Samuel rekao je otprilike ovo: Mi ne upravljamo kolonijama, ne izvršujemo protektorate, već upravljamo mandatarnim zemljama. To je nešto novo u povijesti. Glavna karakteristika ove forme uprave je odgovornost, koju nosimo prema Savezu Naroda.

General Weygand primio je zastupnike palestinske štampe i izjavio, da hoće da radi u prijateljstvu i sporazumu sa Herbert Samuelom. Zadovoljan je sa rezultatima svog posjeta. Napredak Palestine veseli ga i on će uskoro doći opet u Palestinu.

Ekskralj Husein okrivljuje sebe zbog pada. Navodno je ekskralj Husein od Hedžasa izjavio jednoj arapskoj uvidjenoj ličnosti, da je njegova intransigencija u palestinskom pitanju kriva, što je on pao. On nije htio da potpiše ugovor sa Engleskom, da udovolji zahtjevu palestinskih Arapa u stvari ne priznavanja Balfourove dekla-

racije. Time je izgubio pomoć Engleske, pa je pao.

Diskusije jednog zajma. Zastupnici kolonija Judeje i Somrona i g. Dizengoff, gradonačelnik Tel Aviva došli su 12. o. mj. u ured American Zion Commonweath da raspravljaju o predlogu Judge Bernarda Rosenblatha, koji hoće da se stvori jedna unija onih kolonija, koje imaju municipalna prava, u svrhu, da prime zajmove za poljepljanje i izgradnju javnih institucija u ovim kolonijama.

Judge Rosenblatt predsjedao je, a kao tajnik fungirao je Butkovsky, načelnik kolonije Hedere. Bilo je prisutno još 20 zastupnika. Govorilo se o provedbi raznih javnih radnja kao cesta iz Hedere na željezničku stanicu, cesta iz Rehovota u Rišon le Zion, cesta iz Tel Aviva u Petah Tikva i dr.

Na prijedlog g. Butkovskoga zaključeno je, da se preporuča kolonijama, da jedan dio svojih poreznih prihoda rezerviraju za ovu uniju, da se tako stvori baza za provedenje ovih radova. Primljen je i prijedlog g. Dizengoffa, da se izabere odbor od 3 lica, koji će zajedno sa Judge Rosenblatom izraditi plan legalnog uredjenja unije i predložiti ga kolonijama i vladi. Izabrani su Dizengoff, Butkovsky i Kornfeld.

Asquith u Jerusolimu. Bivši engleski premijer i vodja liberalaca Asquith stigao je iz Egipta u Jerusolim.

Palestine Investment Company. Kako javlja »Mishar vetaasija«, izjavio je dr. Weizman prigodom zadnjeg boravka u Palestini, da će Palestine Investment Company, koja je osnovana po Marshal grupi u Americi, još ove godine započeti djelovanjem i to sa početnim kapitalom od 1 milijun dolara. Sjedište uprave Investment Company bit će u Palestini.

Tvornica kože kod Jafe. Prema vijestima »Doar Hajoma« započet će ovih dana radom tvornica kože g. Lefkovića, koja se nalazi u Tel Avivu.

Otvorenje jedne trgovačke škole u Jerusolimu. Na temelju privatne inicijative g. S. Schura otvorena je pomoću i pod nadzorom odgojnog departementa cionističke organizacije jedna trgovačka škola u Jerusolimu. U prvi razred upisalo se 65 daka, tako da su od početka morala biti uredjena 2 paralelna razreda.

Naselje poljskih Židova u Džebelji. Početkom novembra stigao je u Palestinu g. Freud, jedan od vodja varšavskih cionista, gdje će ostati dva mjeseca, da tamo kao posebni odaslanik poljskih Židova zajedno sa g. Tennenbaumom poduzme predradnje za izgradnju jedne nove kolonije u Džebelji, nešto južnije od Jafe. Zemljište pripada društvu Bajit vegan i 500 poljskim porodicama.

Naseljenje ribara iz Soluna u Palestini. Kako javlja »Doar Hajoma«, odobrila je cionistička egzekutiva budžet za naseljenje ribara iz Soluna. Cionistička organizacija u Solunu brzojavno je umoljena, da se pobrine za preseljenje ovih 15 porodica u Palestinu.

Iz židovske narodne biblioteke u Jerusolimu. Dr. Viktor Jacobson poklonio je cijelu svoju biblioteku židovskoj narodnoj biblioteci u Jerusolimu. Ona se sastoji od 650 svezaka, većinom nacionalno-ekonomske literature na ruskom jeziku, kao i djela historije Turske i Orijenta. Knjižnica stigla je već u Jerusolim.

Spomenik Hirschenbergu u Jerusolimu. Savez židovskih umjetnika u Palestini zaključio je podići spomenik poznatom umjetniku Samuelu Hirschenbergu, koji je bio profesor umjetničke škole Becalel u Jerusolimu, gdje je 1908. umro.

Iz muzičke škole Sulamit u Tel Avivu. Poznati židovski komponista Joel Engel preselit će se uskoro u Palestinu, da tamo preuzme upravu židovskog konzervatorija i muzičke škole »Sulamit« u Tel Avivu.

Trgovački položaj u Hajfi u augustu i septembru. U drugoj polovini augusta i prvog septembra vladala je na hajfanskom tržištu opća stagnacija. Koncem septembra opet su zavladale normalne prilike. U trgovini malo bio je veoma živahan promet, što se u glavnome ima pripisati visokoj cijeni žita, čime su se seljaci oporavili od loše žetve. Uredjenjem novog carinskog tarifa nastala je velika varijacija cijena, no sada se opet cijene ustalile.

Import je u augustu iznašao 16.244 tona u vrijednosti od LE 140.722 naprama LE 108.702 u julu.

Velika Britanija ima kod toga udio od 36%. Eksportirano je 966 tona za LE 24.625.

3 1/2 milijuna palestinskih naranča utovareno. Prva pošiljka naranča ovogodišnje žetve u Palestini utovarena je 10. novembra u Jafi. Tom prilikom priredjena je javna svečanost, na kojoj je bio i general Storrs, guverner distrikta.

6000 poljoprivrednih radnika u cionističkim naseljima Broj haluca, koji su osim naseljenika zaposleni u naseljima cionističke organizacije narasao je u ovoj godini na 3000. Većinom su ovi radnici organizovani u male grupe. Veće su grupe osnovane, da preuzmu akordne poslove od kolonista.

Životno osiguranje na L 5000 u korist Keren Kajemeta. Kako javlja glavni ured Keren Kajemeta, u Americi je sada popularno osigurati si život u korist Keren Kajemeta. Jedan se prijatelj Keren Kajemeta osigurao na L 5000.—.

Iz Jugoslavije

Iz sjednice Radnoga Odbora. U sjednici Radnoga Odbora od 26. o. mj. čita se brzojav Keren Kajemeta, da je sjednica direktorija odgođena na 2 decembar, zatim pisma članova Saveznog Odbora, koji javljaju, da ne mogu pribivati sjednici Saveznog Odbora. Zaključeno je, da se sjednica Saveznog Odbora brzojavno odgodi na 7. i 8. decembar, jer se za 30. nije javio dovoljan broj učesnika. Iza toga Lav Stern iznosi prijedloge za Savezni Odbor glede halučke farme, na koje se nadovezla odulja debata, pa je uslijed podmaklog vremena odgođena rasprava.

Iskaz darova za jugoslavensku halučku farmu u Palestini. Do sada primili smo slijedeće svote za izgradnju naše farme. Dajemo ovim iskazom pregledno uvida u stanje akcije, koja usprkos intenzivnog rada još nije dovršena:

Zagreb	Din. 228.525.50
Osijek	83.138.—
Sarajevo	59.092.—
Beograd	57.630.—
Brod n/S	56.703.—
Novisad	37.543.—
Vinkovci	30.200.25
Bjelovar	24.755.—
Vukovar	23.668.—
Karlovac	15.551.50
Daruvar	15.300.—
Požega	15.200.75
Bijeljina	15.033.—
Senta	14.010.—
Tuzla	13.687.—
Koprivnica	9.455.—
Bar-Giora, Beč	9.400.—
St. Bečej	7.100.—
Vel. Bečkerek	6.600.—
Subotica	6.260.—
Brčko	5.850.—
Banja Luka	4.895.—
Kostajnica	3.500.—
Vel. Kikinda	2.000.—
Vršac	2.000.—
Sisak	1.860.—
Debeljača	1.790.—
Zenica	1.760.—
Mitrovica	1.675.50
Alibunar	1.665.—
Zavidovič	1.500.—
Kos. Mitrovica	1.500.—
Bitolj	1.400.—
Zemun	1.390.—
Travnik	1.373.—
Ruma	1.179.—
Kreka	1.000.—
Manji prinosi	5.980.—
Ukupno	Din. 771.169.50

Za halučku farmu. G. Milan Ašer, Zagreb darovao je za farmu Din. 1000.—. Na manjim darovima umišlo je Din. 1000.—.

Budžetska rasprava zagrebačke bogoštovne općine. U nedjelju, dne 23. o. mj. nastavljena je

budžetska rasprava i želimo odmah da istaknemo, da se na žalost rasprava otegnula bez svrhe, da naročito opozicija nije bila na visini. Nije se iznašlo ništa stvarnoga i novoga, već se opetovalo sve ono, što se govorilo u generalnoj debati. Tek tu i tamo pale su pojedine izjave, koje vrijedi zabilježiti. Najviše se raspravljalo o votiranju iznosa za predradnje gradnje židovskog općinskog doma u visini od 150.000 dinara i o subvencijama pojedinim židovskim institucijama. Dr. Levi predlaže, da se podijeli subvencija za židovsko dječje zabavište, nagrade za Talmud Toru i dar za siromašne bar micva dječake. Protiv svih ovih stavaka govoriq je nadsavjetnik Schwarz. On se emancipovao od vjere i tradicije, pa ako već mora da doprinaša, onda to želi da čini samo za vjerske svrhe. Budeli predstojništvo ipak votiralo predložene iznose, to će oni i njegovim drugovima nači puta, da se samo ono odobri, što je zakonom propisano. Dr. Sik i dr. Kon ističe, da je već jedna grupa našla put da prosvjeduje kod najviših oblasti protiv budžeta i da je krivim prikazom činjenica nastojala skloniti ih, da se umiješaju u našu autonomiju, ali su gospoda dobila doličan odgovor od nežidovskih upravnih činovnika. Mi se ovakovih prijetnja i činova ne bojimo, jer mi unutar naše autonomije možemo samostalno rješavati o našim potrebama. Žali, da se ondje, gdje tome nema mjesta, uvlači politika, te odbija prigovore, da bi predstojništvo pogodovalo koju struju unutar židovstva, ali ono je dužno podupirati i unaprijediti sve ono, što služi jačanju i razvijanju židovskoga života. Razlaže potrebu humanitarno socijalnoga rada, te dokazuje, da su i prijašnje uprave, kraj sve tjesnogrudnosti, vazda za humanitarno-socijalne svrhe votirale doprinose i čudi se, da se našao ma i jedan član ovoga predstojništva, koji ovim izdacima prigovara. Treba tek žaliti, da uslijed teškog ekonomskog stanja ne možemo s većim prinosima podupirati sve one institucije, koje rade za židovstvo, jer oni svojim radom nadopunjavaju djelovanje općine. Nakon toga prihvaćen je ovaj budžet:

Poglavlje I. Potreba.	
A. Redovita.	
Naslov I. • Dinara	
Bogoštovlje:	
1. Lični izdaci.	
a) Beriva.	
	314.800.—
b) Mirovine.	
	14.600.—
c) Nepredvidljivo	
	40.000.—
	369.400.—
2. Stvarni izdaci.	
1. Uzdržavanje hrama	10.000.—
2. Potrebe institut. bogoštovlja	60.000.—
3. Podružna služba božja	50.000.—
4. Starovjerske institucije	150.000.—
5. Nepredvidljivo	20.000.—
	290.000.—
Ukupna redovita potreba	659.400.—
Naslov II.	
Nastava.	
1. Lični izdaci.	
a) Beriva	
	139.600.—
b) Mirovine	
	56.000.—
c) Nepredvidljivo	
	27.000.—
	222.600.—
2. Stvarni izdaci:	
1. Uzdržavanje zgrade	6.000.—
2. Potrebe institut. prosvjete	30.000.—
3. Nastavne potrebštine	3.000.—
4. Nepredvidljivo	20.000.—
	61.000.—
Ukupno	283.600.—
Naslov III.	

Uprava.	
1. Lični izdaci:	
a) Beriva	
	121.000.—
b) Nepredvidljivo	
	22.000.—
Ukupno	143.000.—
2. Stvarni izdaci:	
1. Uzdržavanje zgrade	20.000.—
2. Porez, vodovod, dimnjačar	20.000.—
3. Potrebe institut. uprave	25.000.—
4. Nepredvidljivo	30.000.—
	95.000.—
Ukupno	238.600.—
Naslov IV.	
Socijalno-dobrotvorne institucije.	
Dotacije:	
1. Dom za nemoćnike	80.000.—
2. Cedaka	15.000.—
3. Židovska menza	24.000.—
4. Akad. potp. društvo	2.000.—
5. Žid. akad. lit. društvo »Judea«	2.000.—
6. Štipendije i potpore djacina	48.000.—
7. Šport. društvo »Makabi«	24.000.—
8. Izrael. ferijał. kolonija	15.000.—
9. Izrael. Gospojin. društvo	6.000.—
10. Kuratorij za hebrej. jezik	4.000.—
11. Nepredvidljivo	20.000.—
12. Dispozicioni fond	30.000.—
13. Savez općina	40.000.—
14. Savez kantora	4.000.—
15. Kantorska škola	4.000.—
16. Za dječje zabavište	12.000.—
17. Nagrada za djake tal. mud. tore	6.000.—
	336.000.—
Ukupno	336.000.—
B) Izvanredna.	
Naslov I.	
Bogoštovlje.	
1. Razno	175.000.—
2. Doprinos za predradnje oko gradnje žid. opć. Doma	150.000.—
	325.000.—
Naslov II.	
Nastava.	
1. Razno	90.000.—
Naslov III.	
Uprava.	
1. Razno	178.000.—
Poglavlje II. Pokriće.	
Naslov I.	
Bogoštovlje.	
1. Pristojbe	20.000.—
2. Podružna služba božja	20.000.—
3. Sjedała u hramu	5.000.—
	45.000.—
Naslov III.	
Uprava.	
1. Najamnina	20.000.—
Rekapitulacija.	
Potreba	
I. Bogoštovlje:	
redovita	659.400.—
izvanred.	325.000.—
II. Nastava:	
redovita	283.600.—
izvanred.	90.000.—
III. Uprava:	
redovita	238.600.—
izvanred.	178.000.—
IV. Soc. dobrot. institut.:	
redovita	336.000.—
	2.110.600.—
Pokriće.	
I. Bogoštovlje:	45.000.—
III. Uprava:	20.000.—
	65.000.—
manjak	2.045.600.—
što ga treba rasporezivanjem pokriti.	

Iz zagrebačke izr. bogošt. općine. Kako saznajelo zahvalio se g. David Spitzer na časti pročelnika upravnog odbora i člana predstojništva, G. Spitzer bio je 12 godina neprekidno član predstojništva.

Diskusijona večer Židovskog Narodnog Društva u Zagrebu. U četvrtak, dne 4. decembra priređuje Židovsko narodno društvo prvu svoju diskusijonu večer o aktualnim židovskim pitanjima, koje će se održati u dvorani izraelitske bogoštovne općine. Društvo time počinje da izvršuje svoj radni program, te će pored diskusijonih večeri prirediti svakih 14 dana jedno predavanje. Osim toga priređuje društvo svake nedjelje svoju čajanku. Ove nedjelje t. j. 30. o. mj. bit će prva čajanka s programom.

Bjalikovo veče u Zagrebu. Židovska omladinska udruženja zagrebačka prirediše u četvrtak 27. o. mj. Bjalikovo veče, koje je imalo da privuče i ostalu omladinu pa da joj prikaže neke rezultate dosadašnjega rada. U punoj dvorani Bogoštovne Općine (bilo je i nešto odraslih) govorio je Cvi Rothmüller o Bjaliku kao narodnom pjesniku, koji je ispjevao velepjesan židovstva i izrekao sve ono, što pokreće dušu naroda. Treba prigovoriti njegovu govoru, što je Bjalika iznio dosta blijedo i slabo pa zbog toga i nije mogao da ga približi omladini. Ovaj prigovor neizrađjenosti i slaboće još se većma tiče recitacija gg. Gaci Felleri i Zlatana Albaharija, koje nisu mogle da prikažu jakost pjesama. Napose to vrijedi za recitaciju jedne od najjačih Bjalikovih pjesama: »Podi u pogromski grad — — —«. No ipak je pokazala ova priredba, da omladina hoće da upozna židovske vrednote i da već ima vrednota, koje mogu i u nas da se iznesu. Bilo bi zgodno, da se nastavi priređivati takva posijela u Zagrebu, a moglo bi se to pokušati i u ostalim mjestima.

Promocija. U Beču promovirao je naš sumišljenik, cand. med., g. Gustav Jungwirth na čast doktora sveukupne medicine. Srdačno čestitamo.

IZ SAVEZA ŽIDOVSKIH OMLADINSKIH UDRUŽENJA.

Tajništvo. Budući da R. O. izdaje sve obavijesti putem »Židova«, dužna su sva udruženja, grupe i članovi-pojedinci, da ga pretplate i redovno čitaju, te da prema tim vijestima obavještavaju čitavo članstvo na sastancima o potrebnim akcijama.

Upozoravaju se savezni članovi, da imadu i odsad na svojim dopisima tačno označiti, za koji je referat dopis odredjen (tajništvo, organizacioni, kulturni, odgojni, palestinski, Keren Kajemet, finansijski, športski, muzički, knjižnica, arhiv).

Knjižnica. Dosad nije još nijedno udruženje izvršilo uputu Vjesnika o popisu knjiga. Upozoravamo ih stoga, da su dužna bezodvlačno poslati popis knjiga prema uputi u Vjesniku, a ujedno izlučiti sve nepotrebne duplikate, jer je inače osnivanje knjižnice i jačanje slabih i novih udruženja iluzorno. Napominjemo, da se poslovnik knjižnice već izradjuje, te će biti naskoro razaslan.

Organizacija. Mnoga udruženja nijesu poslala popis članova (vidi uputu u Saveznom Vjesniku) pa im nijesmo odaslali iskaznice. Upozoravamo, da popisi i prijave novih članova ima da stignu do 10. decembra, jer će se poslije primati članovi samo uz naročito obrazloženu molbu.

K. K. L. Ona udruženja, koja nijesu provela izbor povjerenika za K. K. L., neka to smjesti učine. Sva udruženja ima da jave ime i tačnu adresu povjerenika.

Škrabice se ima smjesti popisati i pogledati u svakoj porodici, bili se mog'e smjestiti nove.

Preporuča se svima saveznim članovima, da nabave luahim K. K. L. (džepni kalendar za god. 5685.), koje mogu uz cijenu od 5 Din. nabavit kod uprave K. K. L. Zagreb, Ilica 31/III. Društva su dužna, da te kalendare napose propagiraju.

Prodaja knjiga i nota. R. O. nabavlja za članove knjige i note uz pogodovne cijene pa bi se članovi time trebali što više koristiti. Napose

treba za darove upotrebljavati židovske knjige i note ili barem djela židovskih autora.

Arhiv. Sva su udruženja dužna, da šalju za arhiv svoje radove. Napose se pozivaju, da šalju fotografije članstva i dječjih grupa, izleta ili priredaba i t. d. to su naročito dužne savezne fotamaterske sekcije. Jednako treba da udruženja pošalju svoje društvene značke i jasan otisak štampile.

Izvještaji. Svi se savezni članovi ponovno pozivaju, da šalju redovne izvještaje o svom radu i različnim događajima unutar židovskoga i omladinskoga svijeta. Mogu se slati i specijalni dopisi i članci za Savezni Vjesnik.

Savezna članarina. Rok za uplatu savezne članarine prvoga semestra istječe 15. decembra, pa sva udruženja, grupe i članovi-pojedinci ima da do toga roka uplate 10 Din. po članu.

R. O. S. Ž. O. U.

Hebrejska poduka u Zagrebu. U Zagreb stigao je novi učitelj za hebrejski jezik pa se pozivaju svi oni, koji žele učiti bilo u kurzevima bilo pojedince, da se bezodvlačno pismeno ili usmeno prijave kod Avrama Albaharija, Palmotićeve 16, menza (sa naznakom, koliko im je hebrejsko znanje i gdje su dosad učili). Školarina je mjesečno 50 D., a može se moliti djelomični oprost. Dogovor za sve razrede bit će u ponedjeljak, dne 1. decembra u 7 sati uveče u sobi Talmudtore, Palmotićeve 16. Na kasnije prijave ne će se moći uvažiti.

Zagrebačka židovska omladina treba za svoj rad još nekoliko prostorija. Molimo sumišljenike, koji znadu za podesne prostorije (u kojima se imadu održavati sastanci grupa, hebrejski kurzevi i t. d.) ili nam mogu odstupati makar i malenu sobu uz primjerenu odštetu, da nam to jave na adresu Moše Schweiger, Palmotićeve 16, menza.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet leisrael) Izkaz darova broj 4. za vrijeme od 14. do 26. novembra 1924.

PALESTINA FILM.

Centrala Keren Kajemeta iz Jerusolima obavijestila nas je, da će našem povjereništvu u skoro vrijeme stavili na raspolaganje dva najnovija palestinska filma. Stavljajući to mjesnim cionističkim organizacijama i povjereništvima K. K. L. do znanja, pozivljemo ih da odmah jave, da li reflektiraju na film. Ujedno imadu već sada da se pobrinu za prostorije, u kojima će se film moći prikazati. Posebne daljnje upute razastati ćemo skorih dana.

Uprava Keren Kajemeta.

POVJERENICIMA KEREN KAJEMETA!

Tri nas još tjedna dijele od Hanuke, tradicionalnog blagdana, koji smo uvijek iskoristili za sabirni rad u većem opsegu. Želimo da ove godine provedemo tu akciju pod geslom:

za našu koloniju.

Uprava raspisala je tri nagrade, od kojih ističemo luksuzno izdanje ilustrovane hib od palestinskog umjetnika Abela Panna.

Svaki, koji hoće da učestvuje u ovoj najtežem nahtanju neka sebi od komesara svoga mjestu nabavi sabirni arak. Akcija ima da se završi 1. siječnja 1925.

Uprava Keren Kajemeta.

OPĆI DAROVI.

Šabac: Zdravko Baruh 20, Aron Almoslino 10
30.—

SAMOOPOREZOVANJE.

Karlovac: Samooporezovanje seniora K. Ž. O. 210, Karlovačka Žid. Omladina 53 263.—
Vukovar: Mara Engl 60, Liza Engl 40, Norbert Bresslauer 30 130.—
393.—

ŠKRABICE.

Karlovac: O. Rechnitzer 26, S. Weinberder 22, Š. Weiss 13, K. Ž. O. 13, E. Horovitz 10, G. Herrstein 10, T. Kohn 5, F. Heksch 6 105.—

Zagreb: S. Steiner 5,25, dr. I. Heršković 118 123,25

Banjaluka: Ernest Brauner 385.—

Stari Bečej: Braća Balint 28,75, Andor Balint 12, Ban i drugovi 5, Bernard Brandeis 5, Sestre Brandeis 8,25, Vilim Bačkai 54,75, Aleks Bleier 15,25, Gavro Darvas 15, Ladislav Darvas 5, dr. Lipot Feuer 11,25, Bela Fehér 3, Ignatz Fischer 5,75, dr. A. Gabor 6,75, Josif Giskan 5, Braća Grünberger 46, Heinrich Gomboš 14,75, Desider Gutmann 5, Herzeg i Bloch 13,25, Lipot Herzog 48, dr. Ljudevit Havas 2, Izidor Hubert 13,50, Mór Jakobović 2,75, Bela Krausz 45,25, Klein i Horvath 21, Rudolf Klein 11,50, Josif König 11,75, ud. Ljudevit Levai 20, Minkus i Weinberger 5,25, Julius Müller 10, dr. A. Nagy 20, Matias Pillischer 10, Mihalj Pillischer 5, Julius Roth 5,50, Eugen Rosenberg 5, Ljudevit Scheinberger 7,25, Julius Schlesinger 5, Schick i Spitzer 10, Josif Schönaug 5, Vilim Schnabel 8, Nandor Steiner 10, Aleks Steiner 5, Makso Tenner 10, ud. Armin Wallfish 20,25, Da-

niel Weinberger 5,50, Alberi Weiss 15, S. Ž. O. U. Grupa Stari Bečej 78 675,25

1.288,50

MASLINE.

Zagreb: Prigodom proslave 13. rođendana Walter Ebenspanger daruje gdja Grünberger u gaj Franciske i Lavoslava Singera 200 200.—

Sarajevo: Direktor Makso i Aranka Abeles na ime Klare Ozmo 1 m 100.—

300.—

TORA DAROVI.

Koprivnica: Po 100 Din: Vitomir Sternfeld Šandor Rosenberger, Ž. Jelinić, Julio Günsberger, Vilim Grünwald, Milan Reich, Artur Scheyer, dr. O. Virjanić, Milan Scheyer, po 50 Din.: Šandor Reich, Mosko Perera, Artur Kollmann, Gustav Heinrich, Franc Hirschl, Mavro Blauhorn, Rudolf Schwarz, Hinko Hirschl, Edo Pick, Hugo Heinrich, Ferdo Reich, D. Selinger; po 25 Din.: Ignatz Rechnitzer, David Rosenfeld, Josip Rosenberg, Nikola Gerö, Gerson Handler 20 1.620.—

Zagreb: Eugen Berl 200, Bernhard Fischer 100, Josip Hoffmann 500, A. Silberschein 100, Mattesdorfer 100, Milan Kohn 50, Jakob Hirschl 200, Ljudevit Lion 100, Josip Hermann 50, dr. Sussmann 100, Makso Njitrai 100, Sefardi 2900 4.500.—

Ludbreg: Rabi I. L. Deutsch 300, Ignac Weinrebe 100, Sigmund Lapter, Varaždin 25 425.—

Ruma: Sigmund Müller 65, Gerson Müller 100, Desider Schlesinger 100, Jenö Deutsch 10, Adolf Sommer 50, Emanuel Lang 30 355.—

Vukovar: Mirko Steiner 500, Isidor Pfeiffermann 300, Aleksa Steiner 300, Hinko Steiner 200, Simon Baum 100, Rudolf Fischhof 100, Sigmund Frank 100

Leopold Freund 100, Adolf Herzog 100, Moriz Meyner 50, Hermann Stein 50, Bernhard Tuschak 50, Emil Braun 25, Vilim Schnitzler 25, Isidor Haksch 10 2.010.—
Senta: 3.000.—

11.910.—

DAROVANI ZEMLJE.

Koprivnica: U veselom društvu sabrali gdje. Elsa Hirschl i nadkantor Leo Wolfensohn 300.—. Kod zaruka Else Schwarz—Adolf Leitner 130.—. Na Simhat-Tora veselici od dječje tombole 35.—. Na Bar-Micva Selinger 25, Kabiljo 20, Leo Al-bachari 20 530.—

Zagreb: Dr. A. Licht izraz saučešća obit. Albert Ozmo, Albert Alkalay i dr. Ed. Altmann 100, dr. Stein izraz saučešća obit. Albert Ozmo, Albert Alkalay i dr. Ed. Altmann 100; Vilma Lion sabrala na svatovima Klein-Neumann 250; Tvrtka Adolf Stern umj. vijenca na grob pok. Janka Rechnitzera 200; Eduard Stern umj. vijenca na grob pok. Janka Rechnitzera 50; Gustav Steiner 100.— 800.—

Prijedor: Sakupljeno na zarukama Regine Levi i dr. Ote Brauna 700.—

Ruma: Prigodom zaruka Unterberger 55.—, prig. održanja svečanosti Hasan-tora 280. 335.—

Sabac: Prigodom Herzlove akcije 475.—

Senta: Poklon dra. Karla Viga prig. smrti su-pruge 1000. Sabrano 690 1690.—

Din. 4.530.—

OTKUP ČESTITANJA.

Prijedor: Daniel Stern 10, Hirschmann 15, Ja-kob Mevorah i Sinovi 50 75.—

DAROVNA KNJIGA.

Križevci: Prigodom Brit Mila sina Vladka i Mele Hirschl, Vilima, daruju: po 100 dinara: Vl. Hirschl, Slavko Hirschl, Samuel Grossmann, Ferdo Schwarz, Marko Deutsch, Maks Günsberg, Aleksandar Goldschmiedt, Robert Pscherhof, Mav-ro Epstein, Vinkovci; po 50 dinara: Felix Wein-berger, Fritz Pollak, Hirschberger, Josip Gold-berger, Mavro Deutsch, Scheyer, Ivo Neumann, Klaić, Jakob Hirschl; 40 dinara: Zdenko Hirschl; 30 din. Vilko Rotter; 25 din. Ignac Hirschl; po 20 dinara: David Goldberger, Nemčić, Ferdo Gold-schmiedt, dr. Weiss, dr. Engl; 5 din. Oskar Rad-nitz 1600.—

Novi Sad: Prigodom Hasan Maftir u kući Eu-gena Kleina daruju: Eugen Klein 500, Bernat Ernst 100, Matija Löwy 100, Marko Neumann 50, Vilim Locker 100, Simon Eckstein 100, Vilim Weinfeld 100, dr. Dežo Tibor 100, Viktor Gross 100, Julio Frank 100, dr. Nandor Lustig 100, Ro-berť Radó 100, Artur Löwenberger 100, N. Bruck-ner 100, Ignac Weinfeld 100, Ignac Stein 100, Na-tan Weiss 100, Dežo Steinberger 100; po 50 din.: Adolf Zwieback, Mihajlo Krausz, N. Löwenber-ger, Bela Krishaber; po 100 din.: G. Silberstein, Josef Bekor, N. Schmolke, Emil Vig, Mor Grün-berger; 50 din.: M. Marberger, Josef Virag, Be'a Fischer; 100 din.: Klein Marton. Prigodom Brit Mila u kući Felix Szüsz daruju: po 100 din.: dr. Matija Sattler, Bezalel Fürst, dr. Sigmund Hand-ler, Lipót Flesch, dr. Janos Schwarz; 500 dinara: Felix Szüsz; po 100 din.: Josef Sumbul, Miksa Kassowitz, Andrija Fath, N. Wilhelm, Jenő Brö-der, Vilim Locker, Josip Bröder, Jenő Hered, Rudolf Müller, Emil Kassovitz, Jenő Wiegenfeld, Nikola Krausz, Balint Kovacs; po 50 din.: Ignac Szilasi, Emil Vig. Prigodom Brit Mila u kući Rezső Sebő daruju: 500 din.: Mor Farkas; po 100 dinara: Matija Löwy, Adolf Löwy, Alfred Lö-wenberger, Šandor Breuer, Sebő Rezső; po 50 din.: Josef Virag, Hugo Löwy, Andor Goldmann, Abraham Kaufmann 6800.—

Din. 8.400.—

PREGLED.

Iz Hrvatske, Slavonije i Dal-macije 12.996.25
Iz Bosne 1.765.—
Iz Srbije —
Iz Vojvodine 12.165.—

Din. 26.926.50

Od 1. oktobra do 27. novembra unišilo sve-akupno Dinara 66.407.92.

GRACIJA A. KABILJO
ALFRED DRECHSLER

zaručeni

Tuzla — Sarajevo

MICIKA ROSENFELD
ARTUR KOLLMANN

Ruma — Koprivnica

zaručeni

Našim pretplatnicima

VEĆ SMO U ZADNJEM KVARTALU OVO-GA GODIŠTA, A JOŠ UVIJEK MNOGI PRET-PLATNICI NISU NAMIRILI SVOJU PRET-PLATU. UMOLJAVAMO SVE NAŠE PRIJA-TELJE, DA NAM SMJESTA POSALJU ZAO-STALU PRETPLATU, DA UPRAVA LISTA UZMOGNE UDOVOLJITI SVIM SVOJIM OBVEZAMA.

PORED TOGA UMOLJAVAMO SVE SU-MISLJENIKE, DA SVAKOM ZGODOM NA-STOJE NAČI NOVIH PRETPLATNIKA, KAKO BI NAŠ LIST DOISTA PRODRO U SVE ŽIDOVSKÉ KUĆE.

UPRAVA »Z I D O V A«.

PRIČE ZA ŽIDOVSKU DJECU.

Uprava Keren Kajemet Lejisrael u Za-grebu izdala je ovu knjigu, koja je pored lijepoga sadržaja i vrlo lijepo opremljena. Knjiga se može dobiti kod uprave uz CIJENU OD DIN 25.—. Pošto zalihā nije velika, upozorujemo reflektante, da od-mah naruče ovu knjigu, jer se kasnije na-rudžbe ne će moći uvažiti.

J. B. SOELLNERS Nachf. A. G.
REISSZEUGFABRIK
NÜRNBERG

Glavno zastupstvo za kraljevinu S. H. S.

Dioničarsko društvo

„MERKUR“
veletrgovina i konfekcija papira
ZAGREB, Ilica 31. Telef. 17-93.

Darujte za halučku farmu

Tko oglašuje -- taj napreduje

„ADRIJA“

opšte osiguravajuće društvo

Ravnateljstvo za Hrvatsku, Slavoniju, Medjumurje i Sloveniju;
Zagreb, Nikolićeva ulica broj 14. — Telefon broj 20-88.

Vrši pod najpovoljnijim uslovima sve vrsti osiguranja i to:

Osiguranje života na slučaj smrti, doživljenja, miraza ženskoj i kapitala muškoj deci, penzije, rente, kombinovano: miraz i školovanje dece, odnosno njihovo izdržavanje do punoletstva i narodno osiguranje bez lekarskog pregleda.

Osiguranje protiv požara;**Osiguranje imovine protiv krađe;****Osiguranje stakla protiv loma;****Osiguranje protiv tuče;****Osiguranje transporta.**Prva banatska fabrika makarona i testa
a. d. Veliki Bečkerek. (Banat)

Telefon 271-272

Brzjavni: Makaroni

nudja svoje nadasve dobre vrsti tjestā iz garantovane čiste banatske krupice (gries) po napuljskom sistemu uz najpovoljnije cijene.

Naročito preporuča

košer šel pesah

fabrikate, ko'i se proizvadjaju po nadzorom bečkerečkog nadrabinata

Glavno zastupstvo za Zagreb

Makso Weiss

Najviše uspjeha
u Vašem podu-
zeću možete po-
lučiti ako opla-
šujete u našem
listu!

Prva hrvatska veletrgovina željeza i
željezne robe

Ferdo Hirschl k. d.

Jelačićev trg 13 ZAGREB Telefon br. 279
Poslovanje: Petrinjska ulica broj 4

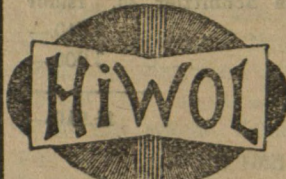
Preporuča svoje bogate skladište željezne robe, posudja, gospodarskih strojeva, kućnih uređaja, te sve vrste građevnih potrebitina. Solidna roba, brza posluga, cijene umjerene.

SIMON WACHS

ZAGREB, MIKOVIĆEVA UL. BR. 12.

Preuzimlje sve
tapetarske radnje
uz solidnu izradbu i umjerene cijene.

„MIRIS“

tvornica običnog i
toaletnog sapuna
Bjelovar

Klubgarniture počem od 8000 D

Sve popravke

„ETERNAL“, Fuhrmann i drug,
ZAGREB, Samostonska ul. 1.

Otvorenje

כשר — restauracije „KARMEĻ“
u prostorijama prijašnje restauracije Andžela,
Petrinjska ulica 26.
Solidna i dobra podvorba, vazda svježja i dobra kuhinja.
Abonenti dobivaju popust.
Za obilnu posjetu moli
Restauracija „KARMEĻ“

VREĆE

iz jute, tekstilita i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugaj i t. d., dobija se najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG

Bratstava 13 ZAGREB Telefon 19-61

Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća uz najveću dnevnu cijenu —
Zaved za posredovanja uspremnih poslova

STAKLANA

BRAĆA GROSS

ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.

Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.

Najjeftinije vrelo za nabavu:

- Svih vrsti stakla
- Porculana
- Svjetiljaka
- Ogledala
- Okvira
- Staklenih ploča
- Raznog kuhinjskog pribora

NA MALO I VELIKO

Najveći izbor letvica za okvire.
Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

Nosite radi njihovih mnogih prednosti

Kaučuk pete i potplate.

„MACHER“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.
Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.

Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku „MACHER“

10-dnevna reklamna prodaja jesenskih i zimskih cipela!

uz najniže cijene, bez konkurencije, prodajemo dok zalha traje:

muške crne Boxcalf cipele	Din. 250.—, 260.—	Ženske crne razne Box i ševro cipele sa špangom počem od Din 225.—	i t. d. i t. d.
„ „ 1-a Boxcalf cipele „shimy“	„ 285.—, 300.—	Samo prvovrsna šivana roba.	
„ „ 1-a „ i ševro cipele	„ 330.—, 350.—	Osim toga bogati izbor kućnih cipela uz cijenu od Din. 55, 63, 75. Ne propustite razgledati naše izloge i uvjeriti se, da nigdje ne možete bolje i jeftinije kupiti.	
„ „ 1-a „ i „shimy“	„ 380.—, 393.—		
muške žute 1-a Boxcalf i ševro cipele	„ 410.—, 430.—		
ženske crne 1-a Box i ševro visoke cipele	Din. 295.—		
„ „ 1-a „ „ „shimy“	„ 420.—		

ŠANDOR EBENŠPANGEB, ZAGREB ILICA BROJ 2.

PAMUK A. ROMANO MOLINO

ve vrsti i u svim brojevima

Žuti — bijeli — farbani

ZAGREB, Beškovićeva ulica broj 15
Brzjavni: DIANA Telefon broj 23-66

žutica platno šifoni vata (za poplune)

Centralna Banka za Trgovinu, Obrt i Industriju d. d.

Jelačićev trg broj 4 (vlastita palača)
Dionička glavica: Din. 80,000.000.—
Brzjavni: Centrobanka.

Zagreb

Telef.: Devizni odio: 3-07, 10-77, 13-33;
noćna služba: 7-78; mjenjačnica: 5-56;
kućna cen.: 2 85, 7-13, 7-96, 11-94, i 12-23.

Podružnice: Brod n/S., Djakovo, Ivanec, Karlovac, Klanjec, Krapina, Koprivnica, Maribor, Novi-Sad, Požega, Ruma, Varaždin i Vel. Trgovište. — Afilirani zavodi: u svim većim trgovačkim središtima Jugoslavije — Izravne veze: sa prvorazrednim bankama u cijeloj Europi i Americi.

Prima uloške na knjižice i na tekući račun uz najkulantniji kamatnjak — Eskomptira mjenice i devize — Financira i osniva obrtnička, trgovačka i industrijalna poduzeća — Kupuje i prodaje valute, devize vrijednosne papire. — Burzovne naloge obavlja kulantno i točno — Izdaje čekove i kreditna pisma, te obavlja isplate na temelju akreditiva na sva tu- i inozemna mjesta.